

Stockholms läns landsting
Förvaltning för utbyggd tunnelbana
Box 22550
104 22 STOCKHOLM

2015-08-31

Yttrande i tidigt samråd om en ny tunnelbanedepå vid Högdalen alternativt Skarpnäck

Föreningen Rädda Ältasjön är en ideell miljöorganisation med cirka 150 medlemmar som grundades 1975 med syfte att bevaka och skydda miljön i Ältasjön samt sjöns till och frånflödesområden. Vi arbetar med informationsspridning till allmänheten och är remissorgan gentemot Nacka Kommun, Stockholms Stad och Stockholms Läns Länsstyrelse. Då Skarpnäcksalternativet är lokaliserat inom Ältasjöns tillrinningsområde är föreningen sakägare i det rubricerade projektet. Då vi har stor kännedom om det aktuella området i Skarpnäck kommer vårt yttrande främst fokusera på detta.

Föreningen har tagit del av det i nuläget rätt begränsade informationsmaterial som finns angående förslaget att bygga en tunnelbanedepå i Högdalen eller Skarpnäck. Utifrån detta material är det vår uppfattning att alternativet Högdalen är att föredra. Detta mot följande bakgrund.

Den aktuella marken "Solvärmen 1", i Skarpnäck, med närområde utgörs av delvis naturreservat samt är i övrigt ett känsligt och värdefullt naturområde vilket tillika ingår i en av Stockholms "gröna kilar". "Solvärmen 1" är ett viktigt ekspridnings område och i den rådande detaljplanen anges uttryckligen att de ekar som finns i en bred korridor på den västra sidan av området inte får röras (se DP 2008-20187-54). Dessa ekar blev sparade i samband med den icke-tillåtna avverkning av skyddsklassade ekar som skedde på området år 2010 av ett biogasbolag. Beträffande det miljömässiga värdet av dessa ekar på "Solvärmen 1", se även yttrande från Stockholms Miljö och Hälsoskyddsnämnd (bilaga 1). Såvitt vi kan se av Skarpnäcksförslaget verkar det innebära att åverkan skulle behöva göras på ekkorridoren vilket inte kan vara acceptabelt ur miljösynpunkt. Det är föreningens inställning att de olovliga ingrepp som år 2010 skedde på "Solvärmen 1" ska återställas genom att ekskog återplanteras. De natur- och miljömässiga sambanden mellan Flatensidan och Nackasidan bör stärkas med en bred ekodukt, inte avskäras genom ytterligare skövling och industriverksamhet. Förutom att främja spridning av ek och andra växter skulle en ekodukt ha positiva effekter för djurlivet i form av minskad risk för inavel och svält i och med att djuren

kan röra sig över större områden, utan att Tyresövägen skär av deras möjlighet till rörlighet. Vidare är det föreningens uppfattning att området Solvärmen 1 bör inlemmas i Flatens Naturreservat såsom tanken var i samband med naturreservatets inrättande, se tjänsteutlåtande (bilaga 2).

Såvitt föreningen kan se har inga närmare markstudier eller övriga studier av miljöpåverkan på närområdet ännu gjorts av Skarpnäcksalternativet och då det som nämnts rör sig om känslig naturmark och naturreservat förbundet med Natura 2000-område (Söderbysjön-Dammtorpsjöns Natura 2000-område) är det vår uppfattning att studier självklart bör göras innan det kan bli aktuellt med ett konkret förslag avseende Skarpnäck. Det behövs noggranna och utförliga utredningar kring den påverkan anläggningsarbetena och verksamheten i övrigt skulle kunna få på miljön och naturreservaten. Att lägga förslag innan detta utretts skulle vi finna mycket märkligt. Det är vår tro att även Stockholms Stad och Landstinget högt värderar de skyddade naturområden som finns i Stockholm och verkar för att dessa inte ska bli skadade. Med tanke på det illa genomtänkta biogasprojekt som tidigare var aktuellt på platsen, och den beklagliga skövling av värdefullt växtliv projektet ledde till, bör nya planer för området prövas med varsamhet och noggrannhet.

Då informationen om depåprojektet i nuläget är begränsad får föreningen lägga fram sina synpunkter enligt följande:

- Då verksamheten innebär stora ingrepp som bl a kan påverka grundvatten, vattenkvalitet i Natura-2000 området samt bullernivån i två naturreservat, håller vi för troligt att verksamheten klassas som miljöfarlig verksamhet vilken är tillståndspliktig av Länsstyrelsen. En Miljökonsekvensbeskrivning bör upprättas inom ramen för tillståndsansökan samt även för detaljplaneändring för fastigheten "Solvärmen 1". Stockholms Stad bör under inga som helst omständigheter ge tillstånd till markarbeten eller avverkning på "Solvärmen 1" innan tillstånd och detaljplan har vunnit laga kraft.
- Föreningen befärar att projektet skulle kunna ha påverkan såväl på grundvatten som på Ältasjön, både under anläggningsfas och i drift. Då Ältasjön är förbunden med Natura 2000-område kan även detta bli påverkat. Vi funderar över om det faktum att sprängningar och anläggning kommer ske på nivå under sjön kan medföra att vattennivån påverkas i sjön. Ältasjön är känslig och tål inte kraftiga förändringar. Ny vattendom kan också vara behövlig. Det aktuella markområdet för projektet är begränsat, vi är tveksamma till om där verkligen ryms (utan åverkan på ek korridoren) tunnelmykning, verkstad, parkering och lämpliga anordningar för att rena dagvatten på tomten. Vår uppfattning är att den underjordiska backe som ska gå från depån till verkstaden ser såväl alltför snäv som brant ut med tanke på tågens längd och avståndet till depån. Det synes heller inte finnas någon yta för eventuell expansion av verksamheten framöver.
- Vi kan inte av kartbilden utläsa om enbart mark under jord samt "Solvärmen 1" behöver ianspråktagas eller om även annat mark- och naturområde behöver användas, t ex för personalparkering. Vi saknar också illustration över hur landskapsbilden från sjön påverkas.
- Vi undrar om depån även kräver upplag/förvaring av reservdelar, kemikalier, maskiner, fordon mm utomhus? Finns det spår bredvid verkstaden eller är all

uppställning inomhus/i tunnel? Utomhus placeringar av detta kan påverka dagvattenutsläpp, och då dagvattnet har sin utmynning i Ältasjön kan sjön då påverkas negativt (samt även det sammanhängande Natura 2000-området). Överhuvudtaget saknas information om vilka utsläpp verksamheten kan medföra. Med tanke på att en tunnelbaneverkstad kan innebära att lösta föroreningar förekommer känns det problematiskt att utsläpp från verksamheten kan nå Ältasjön och de känsliga våtmarkerna på andra sidan Tyresövägen.

- Vad gäller sprängningsarbeten behövs utredas vilka kväveutsläpp och andra utsläpp dessa kan medföra för sjön, naturreservaten och närområdet. Ältasjön tål inte ökade kväveutsläpp och alla sprängningar skulle behöva ske med omfattande försiktighetsåtgärder samt under noggrann övervakning med mätning av utsläpp. Det får även noteras att Ältasjön är en Vattenförekomst enligt EUs vattendirektiv, vilket stipulerar att fosforhalten ska minskas med 30%. Vid ett tidigare, numera stoppat projekt, på den aktuella marken Solvärmen 1 så angav Länstyrelsen i sitt tillståndsbeslut villkoret att andelen kväve och fosfor som får släppas ut i sprängningsskedet måste begränsas till maximalt 2,0 kg kväve/år samt 0,47 kg fosfor/år (se ref 1). En sprängning på området i nuläget skulle förmodligen kräva en lägre gräns än detta.
- Sprängning av 400.000 kubikmeter berg ger även upphov till 10-tusentals tunga transporter. I Skarpnäcksalternativet kommer en stor del av dessa att ske på Flatenvägen, antingen söderut, där Flatenbadet passeras, eller norrut där cykelbana saknas. Denna tunga trafik innebär fara för fotgängare, särskilt barn, samt för cyklister. Denna problematik torde inte finnas i Högdalen-alternativet då all verksamhet sker inom befintligt industriområde. Hur ska sprängmassor hanteras och vilka bullerstörningar kan uppkomma? Det öppna landskapet gör att buller når långt vilket kan komma att påverka en stor mängd närboende under lång tid.
- Hur ser bullernivån ut för verksamheten i driftskede, även nattetid? För naturreservaten finns lägre bullergränser, och då tätbefolkat område finns nära måste utredas vilken bullerbild som kan bli aktuell.
- Det behöver utredas hur brand eller andra oförutsedda händelser skulle hanteras. Eventuellt släckvatten kan ej tillåtas att nå Ältasjön, och det bör utredas vilken påverkan t ex rökgaser skulle få på närboende. Även nedfall till Ältasjön från en brand behöver utredas.

Sammanfattningsvis har föreningen Rädda Ältasjön således den inställningen att en depåplacering på det tänkta området i Skarpnäck kan innebära risk för skada på känsliga och skyddade naturområden samt även påverka närboende negativt. Det synes för oss som mer rationellt att utveckla den befintliga depån i Högdalen. Något som bör väga tungt är att Högdalenalternativet är lokaliserat på befintlig industrimark till skillnad från Skarpnäcksalternativet som idag består av naturmark och ligger inkilad mellan två naturreservat; Flatens Naturreservat och Nackareservatet. Om depån förläggs till Högdalen kan den dessutom serva tåg från både blå och grön linje vilket borde vara en stor fördel. Vidare kan resurser (t ex spår/hallar/maskiner/personal) för den nya verksamheten samnyttjas med den existerande depån i Högdalen vilket torde minska driftskostnaden.

Vi får avsluta med att konstatera att i nuläget saknas detaljerad information kring projektet. Vid det fallet Skarpnäcksalternativet skulle aktualiseras som förslag får vi återkomma mer utförligt i ärendet i nästa samråd

Vi vore *tacksamma för bekräftelse* per mail på att ni mottagit vårt yttrande.

Med Vänliga Hälsningar

Lina Olsson, Ordförande Föreningen Rädda Ältasjön

Älta Strandväg 59

138 33 Älta

0706-982414

info@altasjon.se

www.altasjon.nu

Bilaga 1

Yttrande från Stockholms Miljö och Hälsoskyddsnämnd dnr: 2010-009057-500, 2010-08-30

Bilaga 2

Referat ur det slutgiltiga förslaget till Naturresevatbildning av Flatenresevatet, antaget av Kommunfullmäktige Stockholms Stad, 2004 :156 RII dnr: 304-1683/2003, 2004-11-22

Ref 1

Tillstånd enligt Miljöbalken till uppförande och drift av anläggning för produktion av biogas och biogödsel på fastigheten Solvärmen 1, Skarpnäck, Stockholms Kommun, Länsstyrelsen 5511-2010-8756, 2011-10-11

Christina Berglund
Telefon 08-508 28 106
christina.berglund@miljo.stockholm.se

Länstyrelsen i Stockholms län
Miljöprövningsdelegationen
Box 22067
104 22 Stockholm

BEHOV AV KOMPLETTERINGAR AV SWEDISH BIOGAS INTERNATIONAL AB:S TILLSTÅNDSANSÖKAN FÖR UPPFÖRANDE OCH DRIFT AV PRODUKTIONS-ANLÄGGNING FÖR BIOGAS SAMT FÖRBEHANDLINGSANLÄGGNING

Remiss från Länsstyrelsen i Stockholms län, beteckning 5511-2010-8756-0180.

Bakgrund

Swedish Biogas International AB ansöker om tillstånd att uppföra och driva en produktionsanläggning för biogas samt en förbehandlingsanläggning i Skarpnäck på fastigheten Solvärmen 1. Miljöprövningsdelegationen har skickat ansökan på remiss till miljöförvaltningen med frågan om vilka kompletteringar som behövs av ansökan inklusive miljökonsekvensbeskrivningen (MKB). Förvaltningen har möjlighet att yttra sig senast den 30 augusti 2010.

Området

I tidigare gällande stadsplan för markområdet mellan Tyresövägen och Flatenvägen, fastställd 1982-12-26, angavs industri som markanvändning. Den 12 maj 2010 antog Stadsbyggnadsnämnden en ny detaljplan för området, som anger att en biogasanläggning får uppföras. Planen har ännu inte vunnit laga kraft, den är överklagad av Nacka kommun och av privatpersoner.

Området fungerar som en del av länken mellan de delar av Flatens naturreservat som avdelas av Tyresövägen. Enligt miljöförvaltningen är den föreslagna lokaliseringen av anläggningen inom kärnområdet för eklevande arter. Det området sträcker sig från kanten av Nackareservatet ner förbi Ältasjön och vidare ned till Flaten och Sköndal. Näst efter Norra och Södra Djurgården är hela området det största kärnområdet för ek. Högst värden har ekmiljöerna vid Skarpaby i Skarpnäck och Ekudden i Flaten. Den svagaste länken i området är naturen mellan Flatenområdet och Skarpnäck. Den delas idag av Tyresövägen. Föreslaget planområde ligger inom den svaga länken, i ett ekbestånd med en registrerad jätteek enligt stadens ekdatabas. Vid miljöförvaltningens inspektion på området den 27

februari 2009 noterades att området har ett rikt antal ekar i olika åldrar. Vid inspektion på plats den 18 januari 2010 upptäcktes att all skog på planerat verksamhetsområde var avverkad och bortforslad, förutom några tallstammar som var samlade i ena hörnan av området. Det mesta av jorden var borttagen och håll hade börjat borrar inför sprängning. En 50 m bred skogskorridor är kvarlämnad som ridå mot den befintliga värmeverket.

I Stockholms miljöprogram för perioden 2008-2011 punkt 4.1 och 4.2 står det att (4.1) *Särskilt värdefulla mark- och vattenområden ska bevaras*, exempel på det är värdefulla spridningsvägar och buffertzoner samt livsmiljöer för skyddsvärda arter enligt Artarken. (4.2) *Exploatering av värdefulla mark- och vattenområden ska kompenseras*, det innebär att kompensationsåtgärder genomförs på områdesnivå där omfattningen av kompensationen avgörs av vilken funktion det handlar om.

Förvaltningens synpunkter

En tillståndsansökan inkom den 30 mars 2009 där miljöförvaltningen gavs tillfälle att yttra sig till länsstyrelsen i Stockholm angående kompletteringar till ansökan, vilket gjordes. Den ansökan drogs senare tillbaka och beslutet om återkallande inkom till miljöförvaltningen den 18 mars 2010, en ny ansökan inkom 15 juli 2010 till miljöförvaltningen. De oklarheter som miljöförvaltningen framförde i sitt yttrande till den första ansökan är utredda i den andra ansökan.

Miljöförvaltningen framför ett förtydligande angående förslag till bullervillkor som satts till 45 dB i ansökan, villkor nr 7, men ska vara 35 dB enligt verksamhetsutövaren. Se bilaga 1.

Med anledning av områdets värden ur natur och rekreationssynpunkt är lokaliseringen av anläggningen en viktig fråga. Förutom den allmänna hänsynen som ska tas vid lokaliseringen och prövningen av en sådan anläggning som ansökan avser, behöver hänsyn tas till att området är ett regionalt viktigt spridningsområde för eklevande arter. I yttrandet över planremissen för området framfördes synpunkten att det är viktigt att minimera den påverkan på den värdefulla naturen som verksamheten skulle innebära. Då gjordes bedömningen att en nord-sydlig korridor på cirka 100 meter i den nordvästra delen skulle möjliggöra fortsatt spridning för många av de eklevande arterna i området. Men området har sedan dess avverkats och det kvarstår endast en korridor på 50 meter. Miljöförvaltningen anser därför att Swedish Biogas International AB:s tillståndsansökan behöver kompletteras med förslag på kompensationsåtgärder. Det kan vara exempelvis:

- Skötsel av det trädområde som finns kvar
- Nyplantering av ek
- Att placera ut död ved

Enligt delegation

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Bilaga 1
E-post

Bakgrund

Översikt

E-post daterad 2010-08-27

Klipp ur "Utlåtande 2004:156 RII (Dnr 304-1683/2003)", bilaga till föredragningslistan inför KF:s beslut 2004-11-22 om inrättande av Flatens naturreservat
<http://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=27029>

Beslutet finns på adressen <http://insynsverige.se/stockholm-kf/protokoll?date=2004-11-22>

Sid 14-15:

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att större område kan tas med så att även Strandkyrkogården och naturmarken norr och väster om Skrubba industriområde tas med. De anser även att de delar av fastigheten Solvärmen 1 som idag inrymmer ekskog men som i detaljplanen är avsedd för energiproduktion med solfångare bör ingå i naturreservatet. Nämnden får medhåll av Naturskyddsföreningens Söderortskrets och Friluftsförbundet, Enskede lokalavdelning.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande: Dessa synpunkter är väl motiverade utifrån ett ekologiskt synsätt. Solvärmen 1 hyser en fin ekbacke som anknyter till en värdefull struktur både i reservatet och utanför den. Strandkyrkogården hyser ett rikt växt- och djurliv och ligger i direkt anslutning till det nuvarande reservatsområdet. Den outnyttjade marken norr och nordväst om Skrubba industriområde är visserligen något isolerad från reservatet, men är ändå en länk mellan Flatens naturreservatet och Nackaskogen. Dessa områden utelämnas emellertid i det aktuella förslaget för naturreservat, eftersom det strider mot gällande planer och väsentligt skulle försinka inrättandet av Flatens naturreservat. Stadsbyggnadskontoret föreslår dock ett vidare arbete med dessa områden, för att på sikt kunna inlemma dem i reservatet.

Sid 27

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker förslaget till naturreservat "under förutsättning att:

- vattenmiljöerna uppmärksammas både i beslutet och skötselanvisningarna
- reservatsgränsen söder om Strandkyrkogården förflyttas så att naturreservatet även innefattar naturmarken väster och norr om Skrubba industriområde
- reservatsgränsen söder om kv Solvärmen 1 förflyttas så att naturreservatet även innefattar naturmarken inom kv Solvärmen 1
- övriga synpunkter beaktas."

Sid 28

Naturskyddsföreningen i Stockholms län, Söderortskretsen uttrycker uppskattning över förslaget till naturreservat. Föreningen är angelägen att reservatet även omfattar Ältasjön och dess stränder men föreslår några förbättringar och förtydliganden:

- 1 Området vid Ältasjön är viktigt för kontakten med Nacka friluftsområde. Föreningen föreslår att Flatens naturreservat utvidgas ytterligare norrut mellan kommungränsen och Skarpnäcks gård/ Bagarmossen.
- 2 Den obebyggda delen av kv Solvärmen (värmeverket) med lövskog bör ingå i naturreservatet. Ekodukt och bullerskydd bör byggas där.